

УДК: 346.14

Ефективність державної підтримки сільськогосподарських підприємств.

Ольга Ганич

к.ю.н., доцент каф. менеджменту та господарського права

Донецького національного технічного університету

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Економічне становище держави можна оцінити з урахуванням наявності на внутрішньому та зовнішньому ринку її національних товаровиробників та належного правового забезпечення агропромислового комплексу, невід'ємною складовою якого є законодавче регулювання діяльності суб'єктів цього сектору економіки. Неспроможність національних суб'єктів господарювання протистояти протекціоністській політиці держави, ризикованість та не вигідність зазначеної діяльності призводить до збільшення імпортої сільськогосподарської продукції на товарних ринках України сумнівної якості та зростання тіньової економіки. Відповідно до ст.12 Господарського кодексу України від 16.01.2003р. основними засобами регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є ліцензування, патентування і квотування, сертифікація та стандартизація, застосування нормативів та лімітів, регулювання цін і тарифів; надання дотацій, компенсацій, субсидій та ін. При цьому слід враховувати вплив на досліджені відносини спеціального законодавства та норм, що регулюють земельні та екологічні відносини, які вражають своєю кількістю, протиріччю та суперечливістю.

На думку О. Шаповалої, проблема не в кількості норм законодавства, передбачених потребою дотримання стандартів якості і інших екологічних норм, а у відсутності філософії спільності різногалузевих засобів забезпечення вимог сталого розвитку, які б були максимально підкорені правовому режиму створення майнової основи господарювання і укладання угод про господарський обіг природних ресурсів [1, с. 80]. Єрмоленко В. взагалі пропонував прийняти Аграрний кодекс, який би дав змогу усунути основні

недоліки, характерні для нинішнього аграрного законодавства [2, с. 343].

Сільськогосподарська діяльність є однією з досить специфічних видів господарської діяльності, яка в умовах інтеграційних процесів потребує адекватного правового забезпечення, що повинно сприяти товарообміну між суб'єктами сільськогосподарської та іншої діяльності, виходу на світову арену українського товаровиробника та підйому національної економіки країни. Україна у 2008р. стала членом Світової організації торгівлі (далі – СОТ), прагне шляхом реформування національного законодавства вступити до Європейського Союзу (далі – ЄС).

А для зміни ситуації необхідно проводити роботу з удосконалення національного законодавства щодо безпечності та якості сільськогосподарської продукції у напрямку його адаптації вимогам ЄС і СОТ. Фахівці зазначають, що для виконання основних зобов'язань перед ЄС у сфері безпечності та якості сільськогосподарської продукції, потрібно врахувати у національному законодавстві не менше 80% чинних європейських норм, які регулюють відносини в аграрній сфері, а також впровадити у нього основні директиви ЄС, що встановлюють вимоги до такої продукції [3]. Слід зазначити, що в Україні експорт сільськогосподарської продукції в 2012 р. виріс на 40% і склав 18,3 млрд дол [4]. Але численні зловживання в сфері сільськогосподарської діяльності все ж таки породжують певні проблеми (фіктивні експортно/імпорتنі операції; укладання договору (контракту) без фактичного проведення операції; проведення зовнішньоекономічних операцій із реалізації сільськогосподарської продукції без одержання ліцензії, та т. ін.).

Порядок видачі ліцензій на експорт окремих видів сільськогосподарської продукції регулюється Наказом Міністерства економіки України «Про порядок ліцензування експорту окремих видів сільськогосподарської продукції» від 02.11.2007р. Закон України «Про ліцензування окремих видів господарської діяльності» від 01.06.2000р. визначає види діяльності, ліцензування яких здійснюється спеціальними законами, що регулюють відносини у цих сферах. Ліцензія, за змістом Закону про ліцензування, є єдиним документом

дозвільного характеру, який надає право на здійснення окремого виду господарської діяльності. А у Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991р. індивідуальний режим ліцензування застосовується як санкція, як покарання тільки у зовнішньоекономічній діяльності, на відміну від інших видів господарської діяльності, де ліцензування є засобом державного регулювання та підставою використання свого права на реалізацію господарської діяльності, в тому числі і сільськогосподарської.

Отже, кожна експортна операція майже щоразу потребує окремої ліцензії. А для сільськогосподарського підприємства, орієнтованого на експорт без збуту продукції в Україні, режим індивідуального ліцензування може призвести до зниження або втрати рентабельності ЗЕД. Можна впевнено стверджувати, що завдяки застосуванню державою такої санкції збільшується вартість товарів, що експортуються, бо кожна ліцензія на окрему зовнішньоекономічну операцію потребує додаткових витрат.

Література:

1. Шаповалова О.В. Аналітичні засади екологізації прав суб'єктів господарювання / О.В. Шаповалові // Актуальні проблеми права: теорія і практика (зб.наук. праць). – 2007. – № 10. – С.78–82.
2. Єрмоленко В.М. Аграрні майнові правовідносини приватних сільськогосподарських підприємств в Україні: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 „земельне право; аграрне право; екологічне право” / В.М. Єрмоленко. – К., 2007. – 379с.
3. Павлюченко Ю.М. Перспективи та напрямки розвитку законодавства щодо безпечності та якості сільськогосподарської продукції. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.hozpravo.com.ua/conferences/arhiv/uchastnik.php?ELEMENT_ID=663
4. РБК Україна // Стрічка новин від 19.02.2013. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.rbc.ua/ukr/newsline/show/eksport-selskohozyaystvennoy-produktsii-ukrainy-v-2012-g--19022013132700>